

**Kliimaministri määruse „Keskkonnaministri 19. detsembri 2017. a määruse nr 60
„Tegevuse künnisvõimsused, millest alates on vajalik paikse heiteallika käitaja
registreering, registreeringu taotlus ja tõendi vorm“ muutmise“ eelnõu
seletuskiri**

1. Sissejuhatus

Eelnõukohase määrusega muudetakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 80 lõike 2 ja § 82 lõike 3 alusel kehtestatud keskkonnaministri 19. detsembri 2017. aasta määrust nr 60 „Tegevuse künnisvõimsused, millest alates on vajalik paikse heiteallika käitaja registreering, registreeringu taotlus ja tõendi vorm“.

Eelnõu on seotud projektiga „Keskkonnaluba 3.0“, mille raames korrigeeritakse keskkonnalubade ja registreeringute asjakohasust ja otstarbekust. Muudatusega tunnistatakse kehtetuks kohustus registreerida Keskkonnaametis paikse heiteallika käitaja tegevus, kui tegemist on 0,3–1 MWth põletusseadmega, ning tanklas ja väikeses terminalis kütuste laadimisega, kui see on vähem kui 10 000 m³ aastas. Muudatus on oluline, et vähendada registreerimiskohustusega käitajate halduskoormust ning Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri töökoormust.

Määruse muutmise eeldab Keskkonnaameti, Keskkonnaagentuuri ja käitajate halduskoormuse vähendamist atmosfääriõhu kaitse seaduse alusel tehtavate registreeringute taotlemise ja menetlemise ning registreerimistõendi andmise ning asjakohaste aruannete nõude kehtetuks tunnistamise kaudu 0,3–1 MWth võimusega põletusseadmetele ning 2000–10 000 m³ laadimiskäibega tanklatele ja terminalidele.

Määruse eelnõu koostas Kliimaministeeriumi välisõhu osakonna nõunik Reet Pruul (tel 626 0731, reet.pruul@kliimaministeerium.ee). Eelnõu keeletoimetaja oli Justiitsministeeriumi õigusloome korralduse talituse keeletoimetaja Aili Sandre (aili.sandre@just.ee). Õigusekspertiisi tegi Kliimaministeeriumi õigussosakonna nõunik Helen Holtsman (tel 626 2820, heln.holtsman@kliimaministeerium.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks § 1 lõike 1 punkt 1, mis sätestab registreeringu kohustuse põletusseadmetele, mille soojussisendile vastav nimisoojusvõimsus kütuse põletamisel ületab 0,3 MWth, kuid on väiksem kui 1 MWth. Need põletusseadmed vabastatakse registreerimise kohustusest, kuna põhjustavad keskkonnale väheolulist mõju. Keskkonnaametis on selliseid põletusseadmeid registreeritud 312.

Samuti tunnistatakse punktiga 1 kehtetuks § 1 lõike 1 punkt 3, mis sätestab registreeringu kohustuse, kui terminali või tankla summaarne naftasaaduste, muude mootori- või vedelkütuste, kütusekomponentide või kütusesarnaste toodete (alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse § 20 tähenduses) laadimiskäive aastas on suurem kui 2000 m³, kuid väiksem kui 10 000 m³. Eelmainitud laadimiskäibega terminale on siiani registreeritud üks ning ei ole ette näha, et selliseid terminale rohkem ka rajatakse. Tanklatel, kelle käive jääb 2000–10 000 m³ vahele, on väljastatud 75 registreeringut ja neil on paigaldatud aurude tagastussüsteemid, mis tagavad nõuetele vastava õhukvaliteedi ning seega ei põhjusta need keskkonnahäiringuid.

Punktiga 2 tunnistatakse § 2 lõike 2 punkt 5 kehtetuks ja **punktiga 3** tunnistatakse kehtetuks § 2⁵ „Mootori- või vedelkütuste, kütusekomponentide või kütusesarnaste toodete laadimiskäive terminalides ja tanklates ning laadimisel ja lossimisel välisõhku väljutatud LOÜde heitkogused“. Nimetatud sätted ei ole tanklate ja terminalide registreeringu alt väljaarvamise tõttu enam asjakohased.

Punktiga 4 täiendatakse § 5 teksti. Kehtiv säte nimetatakse lõikeks 1 ja lisatakse lõige 2, mille alusel on Keskkonnaametil võimalik käitaja registreeringu tegevusaladel, mis enam ei kuulu registreeringu kohustuse alla, kehtetuks tunnistada määruse jõustumisest alates ühe aasta jooksul. Sätte eesmärk on anda Keskkonnaametile õigus tunnistada registreeringu kehtetuks juhul, kui selle omamiseks käitajal enam kohustust ei ole, kuid milleks ei ole käitaja ka vastavat kehtetuks tunnistamise taotlust esitanud. Sellega tagatakse, et mõni registreering, mille omamiseks enam kohustus ei ole, ei jääks enam kehtivaks, sest see tekitaks segadust ja suuremat halduskoormust.

Punktiga 5 tunnistatakse kehtetuks lisa 2 punkt 2.3 „Terminali või tankla naftasaaduste, mootori- või vedelkütuste, kütusekomponentide või kütusesarnaste toodete (alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse § 20 kohaselt) laadimise andmed“ ja selle alapunktid, kuna nimetatud osa ei ole tanklate ja terminalide registreeringu alt väljaarvamise tõttu enam asjakohased.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrusega ei võeta üle Euroopa Liidu õigust. Eelnõu aluseks ei ole Euroopa Liidu direktiivid.

4. Määruse mõju

Keskkonnaministeerium tellis aastal 2021 OÜ-lt Eesti Keskkonnauuringute Keskus keskkonna künniste analüüsi (<https://kliimaministeerium.ee/keskkonnakaitaseluba#uuringud-ja-analuusi>), mille käigus analüüsiti kehtivates keskkonnalubades kasutatavate õhusaasteainete kajastamise süsteemi ja keskkonnalubades (sh keskkonnakomplekslubade välisõhu osad ja välisõhu registreeringud) kehtestatud tingimuste mõju välisõhu kvaliteedile, kasutades selleks õhukvaliteedi arvutusliku hindamise metoodikat. Analüüsi käigus modelleeriti 1617 keskkonnaloa/registreeringu andmed. Iga keskkonnaloa või registreeringu modelleerimisel hõlmati kõik vastava loaga seotud saasteained, millele on kehtestatud välisõhu piir- või sihtväärtus. Saadud tulemusi võrreldi nelja lävendiga – saasteaine piirväärtus, 50% vastava saasteaine piirväärtusest, 30% vastava saasteaine piirväärtusest ja 10% vastava saasteaine piirväärtusest.

Keskkonnalubadest ja registreeringutest 43% (omakorda 17% neist on registreeringud, 4% keskkonnakompleksload ja 79% õhusaasteload) puhul on maksimaalne välisõhu saastatuse tase alla 50% kõige suurema tasemega saasteaine välisõhu piirväärtusest. Arvestades seda, et hajumisarvutused ülehindavad tekkivaid välisõhu saastatuse tasemeid, võib ka nende keskkonnalubade ja registreeringute mõju, kus tekkiv tase on alla 50% piirväärtusest, tegelikule välisõhu seisundile olla vähene.

Tuginedes analüüsi andmetele, saab eeldada, et 0,3–1 MWth põletusseadmed ei põhjusta ümbritsevas keskkonnas häiringut ning nende tegevuse üle ei ole vaja pidada arvestust ega nende tegevust registreeringu kaudu reguleerida.

Keskkonnaloa künniste analüüsi käigus tehtud arvutused hetkeliste heitkoguste kohta tanklatele ja terminalidele bensiini laadimisel aastas mahus 10 000 m³ tekitavad lenduvate orgaaniliste ühendite välisõhu kontsentratsiooni, mis on 50% ööpäevakeskmisest piirväärtusest. Tanklatel, mille käive jääb 2000–10 000 m³ vahele, on paigaldatud aurude tagastussüsteemid, mis tagavad nõuetele vastava õhukvaliteedi ning seega ei põhjusta need keskkonnahäiringuid. Seega 10 000 m³ väiksema käibega tanklate ja terminalide mõju ei ole olulise tähtsusega ja nende tegevuse üle ei ole vaja pidada arvestust ega nende tegevust registreeringu kaudu reguleerida.

Eelnõukohase määruse jõustamisel avaldub positiivne mõju käitajate halduskoormusele ning Keskkonnaameti ja Keskkonnaagentuuri töökoormusele. Registreeringu alla kuuluvate käitiste kohustuseks on igal kolmandal kalendriaastal esitada oma tegevuse kohta välisõhu saastamisega seotud aastaaruanne, mille andmeid töötleb Keskkonnaagentuur. Määruse muutmisega vabaneb see ressurss nii käitajatel kui ka Keskkonnaagentuuril. Keskkonnaametil langeb ära vajadus registreerida uusi käitisi ning teha nende käitiste järelevalvet. 0,3–1 MWth põletusseadmete registreeringuid on 312, mis kuuluvad 187 käitajale. Tanklatel, kelle käive jääb 2000–10 000 m³ vahele, on registreeringuid 75.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse muudatus toob kaasa vajaduse muuta keskkonnaotsuste infosüsteemi (KOTKAS). Infosüsteemi arendustööd rahastatakse Kliimaministeeriumi valitsemisala IT eelarvest. Muudatustega seotud arendused tehakse 2024. aasta teises pooles ning valmivad eelnõu kavandatud jõustumise ajaks.

Registreeringut omavatel käitistel puudub kohustus keskkonnatasu tasuda. Seetõttu registreeringute kaotamine ei põhjusta muutusi keskkonnatasude laekumisel.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2025, kuna muudatustega seotud IT arendused valmivad 2024 aasta lõpuks.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile. Samuti saadetakse arvamuse avaldamiseks MTÜ-le Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, Eesti Transpordikütuste Ühingule, Korterühistute Liidule, Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühingule ning Linnade ja Valdade Liidule.